

ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ

Багатогранною є новизна результатів дисертаційного дослідження. Вперше визначено дидактичні основи реалізації діяльнісного підходу в процесі підготовки вчителя іноземної мови, котрі представлено як теоретичне обґрунтування розробленої моделі функційно-структурної дидактичної системи в єдності взаємопов'язаних компонентних конструктивів (концептуально-дидактичного, змістово-дієвого, функційно-дієвого, рефлексійно-діяльнісного), фундаційною основою ефективного функціонування якої є вияв і створення таксономії трьохрівневих організаційно-дидактичних умов.

Обґрунтовано функційно-структурну дидактичну систему, яка в кінцевому підсумку забезпечує особистісно зорієнтований вплив на формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови на ґрунті статистично значущого підвищення ефективності формування їхніх суб'єктних якостей як результату активації процесів самоактуалізації та самодіяльності в інформаційно-освітньому середовищі сучасного педагогічного закладу вищої освіти.

Подальшого розвитку й конкретизації набули положення щодо активації дидактичного потенціалу навчання гуманітарних дисциплін під час здійснення підготовки майбутніх учителів іноземних мов у вищій педагогічній школі з проєкцією на реалізацію діяльнісного підходу в його оновленому розумінні як діє-орієнтованого та з урахуванням ціннісно-вартісного впливу положень інших методологічних підходів; психолого-дидактичні аспекти активації процесів самоактуалізації та самодіяльності в інформаційно-освітньому середовищі сучасного педагогічного закладу вищої освіти.

Практичне значення отриманих результатів визначається створенням, обґрунтуванням й імплементацією в практику роботи педагогічних закладів вищої освіти функційно-структурної дидактичної системи реалізації діяльнісного підходу в процесі підготовки вчителя іноземної мови, що передбачає розроблення науково-методичного (для викладачів) та дидактико-методичного (для студентів – майбутніх учителів іноземних мов) супроводу задля забезпечення впровадження в освітній процес педагогічних закладів вищої освіти оновлених з позицій діяльнісного підходу як діє-орієнтованого організаційних форм навчання (розмаїття сучасних із використанням інформаційних технологій самостійних, індивідуальних та індивідуально-самостійних робіт, консультації в онлайн-форматі та відтерміновані, інноваційна науково-дослідна робота студентів, що забезпечує урізноманітнення та увідповіднення сучасним викликам підготовки вчителя іноземної мови в інформаційному суспільстві тематики кваліфікаційних робіт); оновлення застосовуваної сукупності інтерактивних методів навчання (самостійного пошуку актуальної професійно-фахової моносоціальної інформації; самостійного дослідження вивчуваного іншомовного явища; написання есеїв на загальнокультурну, мовленнєву та методично важливу тематику; застосування відкритих освітніх ресурсів для вивчення іноземних мов); інноваційних новітніх засобів навчання; науково-методичний семінар для викладачів гуманітарних дисциплін «Реалізація діяльнісного підходу в освітньому процесі вищої педагогічної школи»; факультатив для студентів – майбутніх учителів іноземної мови «Діяльнісна компетентність майбутнього вчителя іноземної мови»; освітні програми з фахових дисциплін у системі підготовки майбутнього вчителя іноземної мови, навчальні й навчально-методичні посібники та методичні рекомендації до них.

Результати дослідження упроваджені в освітній процес Кременецької гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка, Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

За темою дослідження автор опублікувала 66 наукових і науково-методичних праць: 2 монографії, 17 статей у провідних фахових наукових виданнях України; 6 статей у наукометричних і зарубіжних виданнях; 29 тез доповідей у збірниках матеріалів міжнародних і всеукраїнських конференцій; 11 навчальних і навчально-методичних посібників. Зміст дисертаційної праці структурно організовано у вступ, чотири розділи, висновки, додатки (5 на 19 сторінках), список використаних джерел, що містить 821 позицію (з них – 54 іноземними мовами). Загальний обсяг дисертації становить 496 сторінок (372 сторінки основного тексту). Робота містить 27 таблиць на 24 сторінках і 5 рисунків на 5 сторінках, 2 схеми, 2 діаграми.

У першому розділі дисертаційної праці «Методологія дослідження проблеми реалізації діяльнісного підходу в процесі підготовки майбутнього вчителя іноземної мови» висвітлено основні положення методології вивчення досліджуваної проблеми в ієрархізованому вимірі на загальнофілософському, загальнонауковому, конкретно-науковому та технологічному рівнях із проєкцією на реалізацію потреби фундаментального ґрунтового вивчення теоретичних основ наявного практичного досвіду, подальшого інвестування власних теоретичних положень і здійснення експериментальної апробації авторських педагогічних та суто дидактичних інновацій, а також задля забезпечення верифікованої теоретико-методологічної фундації для визначення дидактичних основ реалізації діяльнісного підходу в процесі підготовки майбутнього вчителя в цілому та підготовки майбутнього вчителя іноземної мови зокрема. У розділі також представлено ідеї діяльнісного підходу до організації та здійснення освітнього процесу в історико-дидактичному вимірі.

У другому розділі дисертаційної праці «Теоретичні основи реалізації діяльнісного підходу в процесі підготовки вчителя іноземної мови» розкрито основні теоретичні позиції щодо реалізації положень діяльнісного підходу в контексті розвитку особистості майбутнього вчителя іноземної мови. Діяльнісна компетентність виявляється основою формування професійної мобільності вчителя іноземної мови. Визначальними показниками якості професійної освіти є професійна мобільність і адаптивність особистості до умов динамічно мінливого середовища. Вона є підставою для формування фахової компетентності, соціокультурної, іншомовної, комунікативної, навчальної, методичної, професійно орієнтованої, міжкультурної, а також інших компетентностей.

У третьому розділі дисертації «Обґрунтування функційно-структурної дидактичної системи та таксономії організаційно-дидактичних умов реалізації діяльнісного підходу в процесі підготовки вчителя іноземної мови» визначено таксономію організаційно-дидактичних умов як основу розроблення дидактичної системи, а також описано процес моделювання цієї системи як єдності взаємопов'язаних компонентних конструктивів (концептуально-дидактичного, змістово-дієвого, функційно-дієвого, рефлексійно-діяльнісного).

Звернення до певної таксономії в упорядкуванні дидактичних впливів, котрі в узагальненому вигляді в межах здійснюваного дослідження представлено як організаційно-дидактичні умови, що створюються циклічно та ієрархічно-рівнево від умови найвищого ієрархічного рівня, яка може уявлятися й конкретизуватися як створення комплексу умов нижчого ієрархічного рівня й розкладатися на часткові умови до нескінченності. Саме в цьому вбачається доцільність вивчення їхньої взаємодоповнюваності, взаємовпливовості, взаємопроникнення та взаємореконструювання в разі виникнення непередбачуваних внутрішніх і зовнішніх чинників, котрі можуть бути як позитивними, так і деструктивними.

У четвертому розділі дисертаційної праці «Дослідно-експериментальна апробація дидактичної системи реалізації діяльнісного підходу в процесі підготовки вчителя іноземної мови» описано розро-

блене дидактико-методичне забезпечення реалізації діяльнісного підходу в процесі підготовки вчителя іноземної мови. Здійснено теоретичне узагальнення й запропоновано новий науковий підхід до розв'язання проблеми реалізації діяльнісного підходу в підготовці вчителя іноземної мови. Таким чином, у дисертаційному дослідженні на основі аналізу філософсько-освітньої, психолого-педагогічної та дидактико-методичної зарубіжної та вітчизняної літератури визначено стан розробленості проблеми реалізації діяльнісного підходу в процесі підготовки вчителя іноземної мови та розкрито її дидактичні основи, з'ясовано сутність і специфіку технологічно-процесуального феномена «реалізація діяльнісного підходу в освітньому процесі» вищої педагогічної школи, а також сутність і специфіку феномена «реалізація діяльнісного підходу в процесі підготовки вчителя іноземної мови» й уточнено поняття, які його характеризують, конкретизовано їхній психолого-педагогічний зміст.

Базова категорія цього підходу – категорія діяльності. Згідно з діяльнісним підходом, саме діяльність є формою вияву творчої активності в організації поліфункційного контролю професійної підготовки вчителя. Отже, професійно-особистісний розвиток майбутнього фахівця здійснюється в діяльності, а ставлення студента до результату власної діяльності призводить до його розвитку; студент виступає суб'єктом діяльності, він займає активну позицію у виборі форм і методів контролю й самоконтролю своєї діяльності.

У дисертаційному дослідженні виявлено і дефініційовано таксономію організаційно-дидактичних умов реалізації діяльнісного підходу в процесі підготовки вчителя іноземної мови як основу розроблення моделі відповідної дидактичної системи, спрямованої на створення сучасного діє-орієнтованого освітнього середовища професійної підготовки вчителя іноземної мови, на активацію мотиваційно-самоактуалізаційної складової професійної підготовки студента-філолога, усвідомлення студентом важливості формування й розвитку власної діяльнісної компетентності як основи

формування професійної компетентності, а також на формування відповідного дидактико-методичного забезпечення, на розроблення діагностувального інструментарію для визначення рівня вияву професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови.

Дисертант обґрунтувала доцільність імплементації в освітній процес вищої педагогічної школи функційно-структурної дидактичної системи реалізації діяльнісного підходу в процесі підготовки вчителя іноземної мови. Виявлено можливості активації дидактичного потенціалу навчання гуманітарних дисциплін під час здійснення підготовки майбутніх учителів іноземних мов у вищій педагогічній школі з проєкцією на реалізацію діяльнісного підходу в його оновленому розумінні як діє-орієнтованого та з урахуванням ціннісно-вартісного впливу положень інших методологічних підходів. На цій основі уточнено критерії сформованості професійної компетентності майбутніх учителів іноземної мови.

Важливо, що здійснено апробацію та експериментально перевірено результативність функціонування авторської функційно-структурної дидактичної системи впливу на формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови. Результати проведеного експерименту показали позитивні зміни в професійній підготовці майбутніх учителів іноземної мови, що забезпечувалось удосконаленням освітнього процесу завдяки упровадженню діяльнісного підходу у взаємозв'язку з компетентнісним, акмеологічним та іншими методологічними підходами в навчанні, реалізація яких здійснювалася шляхом поєднання традиційних методів навчання із застосуванням сучасних педагогічних технологій, інтерактивних методів та ефективних засобів навчання.

Дисертаційна робота доктора педагогічних наук, досвідченого науковця кафедри іноземних мов і методики їх навчання Марії Шмир, безперечно, займає належне місце серед вагомого наукового доробку колективу науково-педагогічних працівників нашої академії.

КРЕМЕНЕЦЬКА ОБЛАСНА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА відповідно до Закону України «Про вищу освіту» ОГОЛОШУЄ КОНКУРС на заміщення вакантних посад:

1. Кафедра педагогіки та психології:
завідувач кафедри – 1
2. Кафедра теорії і методики дошкільної та початкової освіти:
доцента кафедри – 1
старшого викладача – 1
3. Кафедра біології, екології та методики їх викладання:
завідувача кафедри – 1
професора кафедри – 2 (0,5 ставки)
доцента кафедри – 1
4. Кафедра мистецьких дисциплін та методики їх навчання:
доцента кафедри – 2
5. Кафедра теорії і методики трудового навчання та технологій:
доцента кафедри – 1

Перелік документів, які подають на ім'я ректора академії: заява, список наукових праць і винаходів; документи, які підтверджують підвищення кваліфікації протягом останніх п'яти років (дипломи, сертифікати, свідоцтва, інші передбачені законодавством України документи); письмовий звіт за попередній період про наукову, навчальну, методичну, організаційну роботу.

Претенденти, які не працюють в академії, крім заяви, подають особовий листок з обліку кадрів (засвідчений за попереднім місцем роботи); 2 фотокартки розміром 4x6 см, автобіографію; копії документів про повну вищу освіту, науковий ступінь, вчене звання, засвідчені в установленому порядку; копію паспорта громадянина України (стор. 1, 2 і 11); копію трудової книжки, засвідчену кадровою службою за основним місцем роботи із зазначенням дати засвідчення; список наукових праць і винаходів та інші документи, які свідчать про професійні якості претендента.

Термін подання документів на участь у конкурсі – 30 днів від дня опублікування оголошення у пресі (газета «Замок») та офіційному веб-сайті навчального закладу.

Документи подаються у відділ кадрів академії за адресою: вул. Ліцейна, 1, м. Кременець, 47003.

Телефон для довідок: (03546) 2-19-91, 2-24-15.